

SPİNOZA TÖREBİLİM

Çözümleme

AZİZ YARDIMLI

BÖLÜM BİR: TANRI ÜZERİNE

TANIMLAR

Kendinin Nedeni: Özü Varoluş İçeren (1)

Sonlu: Aynı Doğada Başka Birşey Tarafından Sınırlanan (2)

Töz: Kendinde Olan Ve Kendinde Kavranan (3)

Yüklem: Tözün Özünü Oluşturur (4)

Kıp (Ya Da Tözün Değişikisi) Kendinde Değil Ama Başkasındadır (5)

Tanrı: Sonsuz Yüklemi Olan Saltık Sonsuz Varlık/Töz (6)

'Kendi Türünde Sonsuz' Olan Sonsuz Yüklemli Değildir: Olumsuzlama İçerir (A)

Özgür: Varoluş Ve Etkinliği Öz Belirlenimli (7)

Zorunlu: Varoluş Ve Etkinliği Başkasına Bağımlı (7)

Bengilik: Zamansal Olmayan Varoluş (8)

BELİTLER (ORTAK KAVRAMLAR; AÇIK VE SEÇİK BİLDİRİMLER)

Herşey Ya Kendinde Ya Da Başkasındadır (1)

Nedensellik Zorunludur (3)

Nedensellik Mantıksaldır (4)

Olgusal Ve Mantıksal Düzlemler Çakışır (5)

Gerçek İdea Ve Nesnesi Bağdaşır (6)

Olumsuz (Kipler) Özü Varoluş İçermez (7)

ÖNERMELER

Töz Değişikilerine Önseldir (1)

Değişik Yüklemeleri Olan İki Töz Arasında Hiçbir Ortaklık Yoktur (2)

İki Şey Arasında Nedensellik Belli Bir Ortak Ögeyi Gerektirir (3)

Ayrım Yüklemde Ya Da Değişikilerde Yatar (4)

Aynı Doğalı Birçok Töz Olamaz (5)

Bir Töz (Tanrı Ya Da Doğa) Yaratılmaz (= Düşünce Özdeği Ya Da Özdek Düşünceyi Yaratmaz) (6)

Töz Kendinin Nedenidir: Zorunlu Olarak Vardır (7)

Töz Sonsuzdur (8)

Töz Saltık Olumluluktur (Olumsuzlama İçermez) (8N1)

Tözün Yaratılması Saçmadır (8N2)

Gerçek Bir İdeası Düşünülen Töz Varolan Bir Tözdür (8N2)

- Olgusallık (= Varlık) Yüklerle Orantılıdır (9)
 Tözün Yüklemeleri (Tözün Özü) Kendileri Yoluyla Kavranır (10)
 Tek Bir Töz Vardır (10N)
 Tanrı Sonsuz Sayıda Yüklemli Varlıktır (11)
 Çelişki İçeren Şeyler Varolamazlar (11T2)
 Varlıkbilimsel Tanıt: Tanrı Zorunlu Olarak Vardır (11T2, T3)
 Töz Bölünemez (Sonsuzdur: Ölçülemez: Nicelleştirilemez) (12, 13)
 [Parmenides/Zeno Mantığı: Çokluk Yoktur] Tanrı Varolan Biricik Tözdür [Panteizm]
 (14)
 Tanrı Birdir (14S1)
 Uzamlı Şey (res extensa) Ve Düşünen Şey (res cogitans) Tanrının Yüklemeleridir
 (14S2)
 Varolan Herşey Tanrıdadır: Tanrı Olmaksızın Hiçbirşey Olamaz Ve Kavranamaz (15)
 İnsanbiçimsel Tanrı Kavramı Ve Çürütülmesindeki Sorunlar (15N)
 Cisimsel Töz (Uzamlı Töz) Sonsuzdur (15N)
 Sonsuzluk Üzerine Uslamlamalar (15N)
 Sonsuz Bölünemez (15N)
 Sonsuz Sonsuzdan Büyük Ya Da Küçük Olamaz (15N)
 Sonsuzluk Nicelik Değildir, Ya Da Ölçülemez (15N)
 Çizgi Noktalardan Oluşmaz [Cantor'un, Hume'un Vb Mantıksal Atalarına Karşı]
 (15N)
 Doğada Boşluk Yoktur (15N)
 İmgelem Sonsuzu Ve Anlak Sonsuzu (Nicelik) (15N)
 Saltık Neden Olarak Tanrı (16)
 Tanrı Herşeyin Etker Nedenidir (16S1)
 Tanrı Tözsel Nedendir, İlineksel Değil (16S2)
 Tanrı Saltık Olarak İlk Nedendir (16S3)
 Tanrı Salt Kendi Doğasının Yasalarına Göre Davranır (17)
 Tanrı Kendi Zorunluluğundan Ötürü Özgürdür, Ya Da Biricik Özgür (Öz-Belirlenimli)
 Nedendir (17S2)
 Anlak Ve İstenç Tanrının Doğasına Ait Değildir (17N)
 Gene De Tanrısal Anlak Ve İstençten Söz Edeceksek Bu İnsansal Olanlardan Ayrı
 Olmalıdır (17N)
 Tanrı Tüm Şeylerin Geçici Değil Ama İçkin Nedenidir (18)
 Tanrının Yüklemeleri Bengidir (19)
 Tanrının Varoluş Ve Özü Bir Ve Aynıdır (20)
 Tanrının Özü Gibi Varoluşu Da Bengi Bir Gerçekliktir, Ve Yüklemeleri Değişmez
 (S1, 2)
 Tanrının Bir Yükleminden Doğan Tüm Kipler Sonsuzdur (21)
 Tanrının Bir Yükleminden 'Dolaylı Olarak' Doğan Tüm Kipler Sonsuzdur (22)
 Tüm Sonsuz Kipler Tanrının Bir Yükleminden Dolaysız Ya Da Dolaylı Olarak
 Doğarlar (23)
 Tanrı Tarafından Üretilen Şeylerin Özü Varoluş İçermez (24)
 Tanrı Şeylerin Özlerinin De Etker Nedenidir (25)
 Tekil Şeyler (Ansal Ya Da Cisimsel) Tanrının Yüklemelerinin Değişkileri/Kipleridir
 (25S)
 Tüm Etker Neden Yalnızca Ve Yalnızca Tanrıdır (26)
 Sonlu Tekil Şeyler (Kipler) Varoluşu Başka Tekil Şeyler Tarafından Belirlenir (28)
 Evrende Olumsal Hiçbirşey Yoktur: Herşey Tanrısal Doğanın Zorunluğu Tarafından
 Belirlenir (29)
 Natura Naturans (Etkin Doğa) Ve Natura Naturata (Edilgin Doğa) (29N)

- Edimdeki Anlak Tanrının Yüklem Ve Değişiklerini Kapsar (30)
 Anlak Tanrı İle Değil Ama Kipler Dünyası (natura naturata) İle İlişkili Belli Bir
 Düşünce Kipidir (31)
 Anlak Belli Bir Düşünce Kipidir (31T)
 İstenç Özgür Değil, Zorunlu Nedendir (32)
 İstenç *Belirli* Bir Düşünce Kipi Ve Dolayısıyla *Zorunlu* dur (32)
 Tanrı İstenç Özgürlüğünden Davranmaz (32S1)
 Tanrı Evren Düzenini Yalnızca Kendi Zorunluğuna Göre Belirler (33)
 Şey Özü/Nedeni Açısından *Zorunlu*dur (33N1)
 Şey Özündeki/Tanımındaki Çelişki Açısından *Olanaksız*dır (33N1)
 Şey Nedenine İlişkin Bilgisizliğimiz Açısından *Olumsal*dır (33N1)
 Tanrısal İstenç Sorunu (Belirlenimcilik) Ayrıntıda İrdeleniyor (33N2)
 Tanrısal Saltık (Keyfi) İstenç Keyfi (Usdışı/Görelî/Yasasız) Bir Evreni İmler (33 N2)
 Tanrısal Gizil Anlak Diye Birşey Yoktur (Descartes, M3:27) (33N2)
 Tanrı Şeyleri İyilik Bakış Açısından Yapmaz (Yoksa Tanrı Kendi Üstündeki Birşeyi
 Örnek Almış Olacaktır) (33N2)
 Tanrının Gücü Yalnızca Özüdür (Saltıktır) (34)
 Tanrının Gücünde Olan Herşey Vardır (Ussal Olan Edimsel Olandır) (35)
 Herşey Etker Nedendir (36)

EK

- Sonsal Neden Ve Belirlenimcilik (EK)
 İnsan *Özgürlüğü* İstencin Ve İsteğin Nedenlerinin Bilinçsizliğinden Doğar (EK)
 İnsanbiçimsel Tanrı Yanılsamasının Zeminleri (EK)
 Halksal Değer Kavramlarının Kökeni (İyi, Kötü, Düzen, Güzel, Çirkin, Vb) (EK)
 Usun Kendilikleri (ens rationis) Ve İmgelemin Kendilikleri (ens imaginationis) (EK)

BÖLÜM İKİ: ANLAĞIN DOĞASI VE KÖKENİ ÜZERİNE

TANIMLAR

- Cisim Uzam Yüklemi Altında Görüldüğü Sürece Tanrının Özünü Anlatan Kiptir (1)
 Şeyin Özü Varlığını Ve Yokluğunu Belirler (Bkz Ön 11) (2)
 İdea: Anlığın Bir Kavramı (3)
 Yeterli İdea: Dışsal Nesne İle İlişkinine Bakılmaksızın Gerçek İdea (4)
 Süre: Varolmanın Belirsizce Sürmesi (5)
 Olgusal Eksiksizlik (=Özsel Varsıllık) (6)
 Tekil Şeyler: Sonlu Ve Varoluşları Belirli (7)

BELİTLER

- İnsanın Özü Zorunlu Varoluş İçermez (1)
 İnsan Düşünür (2)
 Duygular (=Düşünce Kipleri) Anlıkta Nesnelerinin İdeaları Da Olmaksızın Varolamaz
 (3)
 Yalnızca Cisimleri Ve Düşünce Kiplerini Algırlarız (5)

ÖNERMELER

- Düşünce Tanrının Bir Yüklemidir: Tanrı Düşünen Bir Şeydir (1)
 Uzam Tanrının Bir Yüklemidir: Tanrı Uzamlı Bir Şeydir (2)
 Tanrı Özünün Ve Kiplerin Tüm İdealarını İçerir (3)
 Doğal Bilinçte Tanrının Yalnızca Tasarımı Vardır (3N)
 Tanrı İdeası Birdir (4)
 İdeaların Biçimsel Varlığının Nedeni Düşünce Yüklemi Altında Görülen Tanrıdır (5)

- Yüklem Kipleri Tanrıyı Ancak Tanrı O Yüklem Altında Gördüğü Sürece Neden Olarak Alırlar (6)**
İdeaların Düzen Ve Bağlantıları Ve Şeylerin Düzen Ve Bağlantıları Bir Ve Aynıdır (7)
Düşünen Töz Ve Uzamlı Töz Bir Ve Aynı Tözdür (7N)
Uzamlı Şey Ve O Şeyin İdeası Bir Ve Aynıdır (7N)
Varolmayan Kiplerin İdeaları Da Tanrı İdeasında Kapsanır (8)
Tanrının Tikel Sonluluk İle İlişkisi (9)
Tözün Varlığı İnsanın Özüne Özgü Değildir (10)
[İnsan Tanrıya Altgüdümlüdür, Onunla Bir Değildir] İnsanın Özü Tanrının
Yüklemlerinin Değişiklerinden/Kiplerinden Oluşur (10S)
İnsan Anlığı Tekil Bir Şeyin İdeasıdır (11)
İnsan Anlığı Tanrının Sonsuz Anlığının Bir Parçasıdır (11T)
Anlığın İdeasının Nesnesinde Yer Alan Herşey Algılanmalıdır (12)
Anlık Ve Beden Arasında Tam Bir Örtüşme Vardır (12)
İnsan Anlığını Oluşturan İdeanın Nesnesi Bedendir (13)
İdealar Da Nesnelere Gibi Olgusalıklarında Derecedirler (13N)

BELİTLER (CİSİM ÜZERİNE)

- Tüm Cisimler Ya Devim Ya Da Dinginliktedir (1)**
Devimin Hızı Değişkendir (2)
Cisimlerin Durumları (3)

YARDIMCI ÖNERMELER (CİSİM ÜZERİNE)

- Cisimler Birbirlerinden Tözde Değil Ama Devim Ve Dinginlikte Ayrırlar (YÖ1)**
Tüm Cisimler Belli Bakımlardan Anlaşırlar (YÖ2)
Newton'un 1'inci Yasası İle Karşılaştırma (YÖ3S)
Cisimlerin Değişmesi Tözsel Değildir (YÖ4)
Cisimlerin Nicel Değişimi (YÖ5)
Devinen Cisimlerde Yön Değişimi (YÖ6)
Devinen Bileşik Cisimler (YÖ7)

KONUTLAMALAR

- İnsan Bedeni Bileşik Parçalardan Oluşur (K1)**
İnsan Bedeni Değişik Durumlardaki Bileşik Parçalardan Oluşur (K2)
İnsan Bedeni Dışarıdan Etkiye Açıktır (K3)
İnsan Bedeni Sürekli Olarak Yendien Yaratılır (K4)
- Algı Ve Beden (14)**
İnsan Anlığının İdeası Yalın Değil, Bileşiktir (15)
Tikel İdealar, Beden Ve Cisimler (16)
Algılanan/Duyumsanan Şeylerin Varlığı Bir Çıkarsamadır (17)
Konutlamalar Deneyim Tarafından Doğrulanmayan Hiçbirşey İçermezler (17N)
İdealar Arasındaki Ayrım (17N)
İmge Ve İmgeleme (17N)
Yanılgının Doğası (17N)
Çağrışım (18)
Bellek: İdeaların Belli Bir Bağlaşımı (18N)
Sözcükler Ve Çağrışım (18N)
Algıdan Varlığı Çıkarsama (19)
Tanrıda İnsan Anlığının Bir İdeası Vardır (20)

- Anlığın İdeası Anlığın Kendisi İle Birdir (21)
- Anlık Ve Beden Düşünce Ve Uzam Yüklemeleri Altındaki Bir Ve Aynı Şeydir (21N)
- İdeanın İdeası: Anlığın İdeası (Bildiyini Bilmek (Bkz Ön 43) (21N)
- Anlık Bedenin Değişiklerini Ve Bunların İdealarını Algılar (22)
- Anlığın Özbilinci Beden Değişiklerinin İdealarının Algisına Bağlıdır (23)
- Anlığın Bedene İlişkin Bilgisi Yetersizdir (24)
- Duyusal Algı Nesnel Olarak Yeterli Bilgi Vermez (25)
- Dışsal Cismin Varoluşu Beden Değişiklerinin İdeaları Aracılığıyla Alınır (26)
- Bu İdealar Bedenin Yeterli Bilgisini İçermez (27)
- Bu İdealar Salt İnsan Anlığı İle İlişkide Açık Ve Seçik Değil Ama Karışık (28)
- Anlığın İdeası Salt Kendinde Görüldüğünde Açık Ve Seçik Değildir (28N)
- Bu İdeaların İdaları Anlığın Yeterli Bilgisini İçermez (29)
- Ussal Olarak Bütünleştirilmemiş (Mantıksız) Görgül Bilgi Yetersiz Ve Karışık (29N)
- Yeterli (Açık Ve Seçik) Bilgi Ancak Anlığa İçsel Olarak—Ya Da Bütün Bağlam Görülerek—Elde Edilir (29N)
- Bedenin Süresinin Çok Yetersiz Bilgisini Taşırız (30)
- İdealar Ancak Tanrı İle İlişkili İseler Gerçektirler (32)
- Yanlışlık İdealarda Bulunan Olumlu Bir Etmenden Oluşmaz (33)
- Saltık, Yeterli Ve Eksiksiz İdea Gerçekdir (34)
- Yanlışlık Yetersiz İdealardaki Bilgi Yoksunluğundan Oluşur (35)
- Yanılığın Doğası Açıklanıyor (35N)
- Yetersiz İdealar Da Yeterli Olanlar İle Aynı Zorunluktan Doğarlar (36)
- Ortak Şeylerin İdeaları Ancak Yeterli Olarak Kavranabilir (38)
- Tüm İnsanlara Ortak İdealar/Kavramlar (Belitler) Vardır (38S)
- Bedene Ve Dışsal Cisme Ortak Olanın Yeterli İdeası Vardır (39)
- Yeterli İdealardan Çıkarılmalar Da Yeterli Ya Da Doğrudur (Geometrik Dizge) (40)
- Birinci Türden Bilgi: 1) Duyular Yolıyla Bulanık Deneyimden Bilgi: cognitio ab experientia vaga: Sanı: Yetersiz İdealar (40N)
- Birinci Türden Bilgi: 2) İmlerden Ve Sözcüklerden Bilgi: İmgelem (40N)
- İkinci Türden Bilgi; Ya Da Us; Yeterli İdealar: Ortak Kavramlardan (40N)
- Üçüncü Türden Bilgi: Sezgisel Bilgi: scientia intuitiva: Yeterli Bilgi (40N)
- Birinci Türden Bilgi (Sanı Ve İmgelem) Yanlışın Biricik Nedenidir; İkinci Ve Üçüncü Zorunlu Olarak Doğrudur (41)
- Doğruyu Yanlıştan Ayırdeden Bilgi İkinci Ve Üçüncü Türdendir (42)
- Pekinlik Ölçütü: Doğru İdeanın Doğruluğundan Kuşku Duyulamaz (43)
- Doğru Bir İdea: En Eksiksiz Ya Da En İyi Yolda Bilmek (43N)
- Doğru Bir İdea (Kavram) Bir Tuval Üzerindeki Dilsiz Bir Tablo Gibi Değildir (43N)
- Doğruluğun Ölçünü Doğru Bir İdeadır (43N)
- Doğru İdeanın Yanlış İdeadan Ayrımı Varlık Ve Yokluk Arasındaki İlişki Gibidir (43N)
- Us Olumsuz Değil Ama Zorunluk İster (44)
- İmgelem: Zamansal Olumsuzluk (44S1)
- Us Şeyleri Belli Bir Bengilik Türü Altında Algılar (44S2)
- Usun Temelleri Kavramlardır (44S2T)
- Kavram Tekil Şeyin Özünü Değil Ama Şeylerdeki Evrensel Ögeyi Açıklar (44S2T)
- Kavram Zaman İle İlişki İçinde (Görgül Olarak) Değil Ama Belli Bir Bengilik Türü Altında Kavranmalıdır (44S2T)
- Edimsel Olan (Öz Ve Varoluşun Birliği Olan) Ussal Olandır (45)
- Varoluş Bir Nicelik Türü Olarak Tasarlanan 'Süre' İle Aynı Şey Değildir (45N)
- Her İnsan Anlığı Tanrının Gerçek Bilgisini Taşır (47)
- Doğal Bilinç Tanrının Bilgisine İmgesel Olarak Erişir (47N)

Anlık Bir Şeyi İstemeye Özgür İstenç Yoluyla Değil Ama Bir Neden Yoluyla Belirlenir (48)

İstenç, Anlama, Sevme Yetileri Metafiziksel Birer Yapıttır (fictio) (48N)

İstenç İsteme Yetisi Değil Ama Bir *Doğrulama Ya Da Yadsıma* Yetisidir (48N)

İdealar İmgeler Değil Ama Düşüncenin Kavramlarıdır (cogitationis conceptus) (48N)

Anlıkta İsteme Edimleri Değil Ama Doğrulama Ya Da Yadsıma Vardır (49)

İstenç Ve Anlak Birdir: Anlamak Gerçekleştirmektir, Ya Da Gerçekleştirilen Anlaşılandır (49S)

Kavram/İdea Ve İmgeler Ve Sözcükler Arasındaki Ayrım (49N)

İdealar Dışsal Cisimlerin İmgeleri Değildir (49N)

İdea Doğrulama Ya Da Yadsıma İçerir (49N)

İdealar (Düşünceler) İmgelerden Ya Da Sözcüklerden Oluşmaz (49N)

İstenç Ve Anlak: Kapsam Karşılaştırması (Descartes: M 4.8) Eleştiriliyor (49N)

İstenç Ve Anlak: Yargının Askıya Alınması (Descartes: M 1.10, 1.12) Eleştiriliyor (49N)

Yargı Yetisi Askıya Alınmaz (49N)

BÖLÜM ÜÇ: DUYGULARIN KÖKEN VE DOĞASI

* ÖNSÖZ *

Doğal Özgürlük Belirlenimci Dizgede Bir Yanılsamadır

Spinoza'nın Öncellerine Bakışı

Tüm Duygular Doğa Tarafından Belirlenir

Anlığın Tüm Duygular Üzerinde Gücü Vardır

* TANIMLAR *

Etkisi Kendisi Yoluyla Açık Ve Seçik Olarak Anlaşılabilen Neden Yeterli, Ve Tersî Yetersiz Nedendir (1)

Etkinlik Yeterli (Açık Ve Seçik Olarak Anlaşılır) Nedenden Doğar (2)

Edilginlik Yetersiz (Bölümsel) Nedenden Doğar (2)

Duygu (affectus): Bedende Etkinleştirici/Edilginleştirici Değişikiler Ve Bunların İdeaları (3)

Eylem Ve Tutku; Ya Da Etkinlik Ve Edilginlik: Yeterli Nedenleri Sırasıyla İçsel Ve Dışsaldır (3)

* ÖNERMELER *

Anlık Yeterli İdeaları Olduğu Zaman Etkin, Yetersiz İdeaları Olduğu Zaman Edilgindir (1)

Beden Anlığı Düşünmeye Belirleyemez, Ne De Anlık Bedeni Devime Belirleyebilir (2)

Anlık Ve Beden Düşünce Ya Da Uzam Yüklemleri Altında Kavranan Bir Ve Aynı Şeydir (2N)

Özgürlük Yalnızca Eylem Nedenlerinin Bilinçsizliğidir (2N)

Anlığın Kararı, İtki Ve Bedenin Belirlenimi Eşzamanlı ve Bir Ve Aynı Şeydir (2N)

Anlığın Eylemleri Yeterli İdealardan, Tutkuları/Edilginlikleri İse Yetersiz İdealardan Doğar (3)

Şey Ancak Dışsal Neden Yoluyla Yokedilebilir (4)

Aykırı Şeyler Aynı Öznede Olamazlar (5)

Her Şey Kendi Varlığında Sürmeye Çabalar (6)

Varoluşu Sürdürme Çabası (Ya Da Gücü) Şeyin Edimsel Özüdür (7)

Varoluşu Sürdürme Çabası Sonlu Değil Ama Belirsizdir (8)

- Çaba Salt Anlık İle İlişkide İken *İstenç,* Ama Hem Anlık Hem De Beden İle İlişkide İken *İtki*dir (9)
- İstenç Bilinçli İtki, Ve İtki Bilinçsiz İstençir (9N)
- Bir Şey İyi Olduğu İçin İstenmez; İstendiği İçin İyidir (9N)
- Anlık Bedenin Varoluşunu Dışlayan Bir İdea Kapsamaz (10)
- Bedenin Etkinlik Gücü Anlığın Düşünme Gücünü Etkiler (11)
- Haz: Anlığın Daha Büyük Bir Eksiksizliğe Geçişi (11N)
- Acı: Anlığın Daha Küçük Bir Eksiksizliğe Geçişi (11N)
- Üç Birincil Duygu: Haz, Acı, İstek (11N)
- Anlık Bedenin Etkinlik Gücünden Yanadır (12)
- Anlık Bedenin Gücünün Azalmasına Direnir (13)
- Sevgi/amor: Dışsal Bir Nedenin İdeasının Eşliğindeki *Haz*dır (13N)
- Nefret/odium: Dışsal Bir Nedenin İdeasının Eşliğindeki *Acı*dır (13N)
- Duyguların Çağırışı (14)
- Her Şey İlineksel Olarak Haz, Acı Ya Da İstek Nedeni Olabilir (15)
- Haz Ve Acı Nesnesine Benzerlik Haz Ve Acı Üretir (16)
- Acı Veren Nesnenin Haz Veren Nesne İle Benzerliği Birlikte Sevgi-Nefret Yaratır
(*ansal dalgalanma [animi fluctatio]*) (17)
- Geçmiş Ya Da Gelecek Birşeyin İmgesi De Bulunan Birşeyin İmgesi Gibi Haz Ya Da Acı Verebilir (18)
- Sevgi, Nesnesinin Yokluğunda, Acıya Dönüşür (19)
- Nefret Nesnesinin Yokluğu Haz Verir (20)
- Sevilen Şey İle Haz-Acı Duygusunda Özdeşleşilir (21)
- Sevilen Nesneye Haz/Acı Veren Nesneye Sevgi/Nefret Duyulur (22)
- Nefret Edilen Şeyin Acısı/Hazı Özneye Duygunun Yeğinliği İle Orantılı Haz/Acı Verir (Kötü/Çatışkılı Bir Duygu) (23)
- Nefret Edilene Haz/Acı Verene Karşı Nefret/Sevgi Duyulur (24)
- Haset Başkasının Kötülüğünden/İyiliğinden Haz/Acı Duymaya Götüren Nefrettir (24N)
- (Ortak Bene) Haz/Acı Veren Şey Doğrulanır/Yadsınır (25)
- Nefret Edilen Şey İçin Acı/Haz Kaynağı Doğrulanır/Yadsınır (26)
- Kendini Beğenmişlik Kendini Büyük Görmeden Duyulan Hazdır (26N)
- Büyümseme/Küçümseme Başkasını Büyük/Küçük Görmeden Duyulan Hazdır (26N)
- Bize Benzeyen Yüksüz Egonun Duygularına Öykünürüz (27)
- Öykünme Acı İle Bağlı İse Acıma, İstek İle Bağlı İse Yarışmadır (27N)
- İyilikseverlik Acımadan Doğan İyilik Yapma İstencidir (27SN)
- Haz Kaynakları Olumlanırken Acı Kaynakları Yokedilir (28)
- Yüksüz Egolara Haz/Acı Veren Şeyleri Yaparız/Yapmayız (29)
- *Hırs* (1) İnsanların Hoşnutluğu İçin Gösterilen Aşırı Ve Zararlı Çabadır (29N)
- Yüksüz Ego Başkalarının Hazzını/Acısını Kendisine Yansır (30)
- Gurur: Başkalarının Sevgisinden Duyulan İçsel Haz (30N)
- Utanç: Başkalarının Nefretinden Duyulan İçsel Acı (30N)
- Yüksüz Ego Duygusu Yoluyla Başka Egoğların Duygusunu Pekiştirir (31)
- *Hırs* (2) Birinin Kendi Duygusunu (Yaşam Tarzını) Herkese Dayatma İtkisidir (31N)
- Dışlayıcı Kişisel İyelik Haset Kaynağıdır (32)
- Sevgi Karşı Sevgiyi Kazanmaya Çalışır (33)
- Sevgiye Yanıt Veren Duygu Gurur Yaratır (34)
- Sevilen Birinin Başkasını Sevmesi Birinciye Karşı Nefret, İkinciye Karşı Haset Yaratır (35)
- Kıskançlık Nefret Ve Haset İçerir (35N)
- Sevilen Kişi 'Bütünlüğü İçinde' İyelik Nesnesi Yapılır (36)

- Özlem: Sevilen Şeyin Yokluğundan Doğan Acı (36N)
 Haz-Acı, Sevgi-Nefret Duygusunun Büyüklüğü İsteğin Büyüklüğünü Belirler (37)
 Sevgi Sonrası Nefret Duygusu Sevgi Denli Yeğindir (38)
 * Nefret Yokediciliktir * (39)
 İyi (bonum) Genel Olarak Hazdır (39N)
 Kötü (malum) Genel Olarak Acıdır (39N)
 Haksız/Gerekçesiz Nefret Karşı Nefreti Yaratır (40)
 Haklı Nefrete Hedef Olmak Utanç Duygusu Yaratır (40N)
 Sevgiye Karşı Nefret Kişiyi Eşzamanlı Sevgi/Nefret Çatışmasına Düşürür (40S1)
 Nefret Karşı Nefreti Yaratır (40S2T)
 Öfke Nefret Edilene Kötülükte Bulunma Çabasıdır (40S2N)
 Öç Kötülüğe Karşı Kötülüktür (40S2N)
 Sevgi Karşı Sevgiyi Yaratır (41)
 Minnet İyiliğe Karşı İyilik İsteğidir (41N)
 Nefrete Karşı Sevgi Kişiyi Sevgi/Nefret Çatışmasına Düşürür (41SN)
 İyilikbilmezlik İle Karşılanmak Acı Vericidir (42)
 Nefret Karşı Nefret İle Artar, Sevgi İle Yokedilebilir (Ön 43)
 Sevginin Yendiği Nefret Daha Büyük Bir Sevgiye Dönüşür (44)
 Sevilen Şeyden Nefret Edenden Nefret Edilir (45)
 Bir Ulusun Ya Da Bir Sınıfın Bir Üyesine Yönelik Duygu Tüm Ulusa Ve Sınıfa
 Genelleştirilir (46)
 Nefret Suçluluk Duygusu (Ansal Acı) Yaratır (47)
 Özgür Birine Yönelik Sevgi Ya Da Nefret Köle Karakterli Birine Yönelik Olanlardan
 Daha Büyüktür (49)
 (Aptal Bilinç İçin) Herşey Umut Ya Da Korku Nedeni Olabilir (50)
 Umut Boşınanca Götürür (50N)
 Umut Korku Olmaksızın Ve Korku Umut Olmaksızın Varolamaz (50N)
 Pişmanlık Kendinin İdeası Eşliğindeki Acıdır (51N)
 Ansal Etkinlik Gücünün Bilinci Hazdır (53)
 Anlık Etkinlik Gücünü Doğrulayan Şeyleri İmgemeye Çabalar (54)
 Anlık Güçsüzlüğünü İmgelerse Acı Duyar (55)
 Haset Kendi Eşitine Duyulur (55S2)
 Haset Nefretin (Acının) Kendisidir Ve İnsan Çabasını Kısıtlar (55S2T)
 İstek Bireyin Özü/Doğasıdır (57T)
 İstek/İtki Kendi Varlığında Sürme Çabasıdır (57T)
 Haz/Acı İsteğin/İtkinin Kendisidir (57T)
 Tutkular Olan Haz Ve Acının Yanısıra Başka Haz Ve Acı Duyguları Da Vardır (58)
 Etkin Anlığın Tüm Duyguları Haz Ya Da İstek İle İlgilidir (59)

* DUYGULARIN TANIMLARI *

- A) Üç Birincil Duygu: İstek, Haz, Ve Acı İstek İnsan Özünün Kendisidir (DT1)
 İstek Bilinçli İtkidir (DT1A)
 İtki Özşakinime Belirlenmiş Özdür (DT1A)
 İtki Ve İstek (Ve Dürtü Ve İstenç) Birdir (Bilinçlilik Özü Değiştirmez) (DT1A)
 Haz Eksiksizliğin Artışıdır (DT2)
 Acı Eksiksizliğin Azalışıdır (DT3)
 Hayret Yeni Bir İmgeye Yönelik Saplantıdır (Bir Duygu Değildir) (DT4)
 Küçümseme Anlığı Çok Az Etkileyen Bir İmgedir (DT5)
 B) Haz Ve Acıdan Doğan Duygular (DT 6-31)
 Sevgi Dışsal Bir Nedenin İdeası Eşliğindeki Hazdır (DT6)
 Nefret Dışsal Bir Nedenin İdeası Eşliğindeki Acıdır (DT7)

C) *İstek İle İlgili Duygular*

* DUYGULARIN GENEL TANIMI (DGT) *

Bir Duygu Ya Da Tutku Bir Karışık/Yetersiz İdeadır (DGT)
Anlık Ancak Karışık/Yetersiz İdealar Taşındıkça Edilgindir (DGT)

BÖLÜM DÖRT: İNSAN KÖLELİĞİ YA DA DUYGULARIN GÜCÜ

* ÖNSÖZ *

Kölelik: İnsanın Duyguları Denetlemedeki Güçsüzlüğü

— Eksiklik Ve Eksiksizlik

— Tanrı Ya Da Doğa

— Bu Sonsuz Varlığın Etkinliği Ve Varoluşu Birdir Ve Kendi Dışındaki Bir Erek
Uğruna Varolamaz

— Sonsal Nedensellik Gerçekte İnsan İtkisinden Başka Birşey Değildir

— Sonsal Neden Denilen Şey Gerçekte Etker Nedenir (İnsanları Yanıltan Şey
Nedenin Bilinçsizliğidir)

— Eksiksizlik Ve Olgusallık

— İyi Ve Kötü Kendilerinde Olumlu Hiçbirşey İçermez

— *Amaç:* İnsan Doğasının Bir Modeli Olarak Görülecek Bir İnsan İdeası
Oluşturmak— İnsanlar Bu İnsan İdealine Yaklaşmalarına Göre Daha Eksiksiz Ya Da Daha
Eksiktir— İnsanın Daha Büyük Eksiksizliğe Geçiş İ Öz Ya Da Biçim Değişimi Değil Ama
Etkinlik Gücünün Artışındır (Edilginliğin Yenilmesi)

* TANIMLAR *

İyi Bize Yararlı Olduğunu Pekinlikle Bildiğimizdir (1)

Kötü İyi Olana Erişmemizin Önüne Geçtiğini Pekinlikle Bildiğimizdir (2)

Olmayı Ya Da Olmaması Açısından Zorunluk Saptayamadığımız Şey *Olumsal*dır
(3)Nedeni Tarafından Olmaya Ya Da Olmamaya Belirlendiğini Saptayamadığımız Şey
*Olanaklı*dır (4)

Aykırı Duygular İnsanı Ayrı Yönlere Çeken Duygulardır (5)

Öznel Erek İtkidir (7)

Erdem İnsanın Kendi Özünü Ya Da Doğasını Gerçekleştirme Gücüdür (8)

* ÖNERMELER *

** Duyguların Gücü; Ya Da: Us Neden Yenilir? (1-18) **

Yanlışlık Yalnızca Yetersiz İdeadaki Bilgi Yoksunluğudur (1T)

İnsan Ancak Doğanın Parçası Olarak Kavranabildiği Sürece Edilgindir (2)

İnsan Zorunlu Olarak Tutkulara Altgüdümlüdür (Ama Saltık Olarak Değil) (4S)

Tutkunun (Edilginlik) Özü Dışsal Bir Nedenin Özü Tarafından Belirlenir (5)

Bir Duygu Ancak Aykırı Bir Duygu Yoluyla Denetlenebilir (7)

İyinin/Kötünün Bilgisi Bilincinde Olduğumuz Sürece Haz/Acidir (8)

İnsan Güçsüzlüğünün Ve Tutarsızlığının Nedenleri (Ön 9-18)

Hazdan Doğan İstek Acidan Doğandan Daha Güçlüdür (18)

Us Ve Duygular (18N)

Usun Törel Buyrukları: Bunlarla Anlaşan Ve Anlaşmayan Duygular (18N)

Us Doğaya Aykırı Hiçbirşey Konutlamaz (18N)

Usun Konutlamaları: Herkes Kendini Sevmeli; Kendi Yararını Aramalı; Eksiksizliğe
Götüreni İstemeli; Varlığını Korumaya Çabalamalı (18N)

- * Erdem * İnsan Doğasının Yasalarına Göre Davranmaktır (18N)
 Erdemin Temeli Öz-Sakinim Çabasıdır (18N)
 Mutluluk Öz-Sakinimden Oluşur (18N)
 Erdem Kendi Uğruna İstenmelidir (18N)
 Erdem Ancak Toplumsal Yaşamda Olanaklıdır (18N)
 İnsanların Birlik Ya Da Anlaşmaları: En Yararlı Ve En Çok Aranması Gereken Şey (18N)
 Hiçbirşey İnsana İnsandan Daha Yararlı Değildir (18N)
 İnsanların Ussal Birliği (18N)
 Herkesin Herkesle Bir Bakıma Tüm Anlık Ve Tüm Bedenlerin Tek Bir Anlık Ve Tek Bir Beden Oluşturmak Üzere Birliği (18N)
 Us Tarafından Yönetilen İnsanlar Kendi Bireyselliklerini Evrensel Toplumdan Ayırmazlar (18N)
 İnsanın Özü: İyiyi İstemek, Ve Kötüden Kaçınmak (19)
 Erdem İnsanın Özü (Öz-Sakinim Çabası) Tarafından Tanımlanan Güçtür (20N)
 Erdem Ancak Dışsal Nedenlerin Gücü Tarafından Yenilebilir (20N)
 [İmlem: Erdem Ancak Usun Eğitimi Yoluyla Saltık Güç Olur—]
 Çünkü: “Anlama Çabası Erdemin İlk Ve Tek Temelidir” :: “intelligendi conatus primum, & unicum virtutis fundamentum est” [26]
 Yetersiz İdeaları Olan (Yalnızca Tasarımları Olan) İnsan *Kesinlikle* Erdemli Olamaz (23)
 Erdem Usun Yönetimi Altında Varolduktan Oluşur (24)
 Us Yalnızca Anlamayı Buyurur: Yararlı Olan Tek Şey Anlamaktır (26)
 Anlama Çabası *Erdem*in İlk Ve Tek Temelidir (26T)
 Anlamaya Katkıda Bulunan Herşey Pekin Olarak İyidir (27)
 Anlığın En Yüksek İyisi Tanrının Bilgisi, Ve En Yüksek Erdemi Tanrıyı Bilmektir (28)
 Tutkulara Açık (Usdışı) İnsanlar Özsel Olarak Anlaşamazlar (32)
 İnsanlar Ancak Edilgin Tutkuları Nedeniyle Birliklerinde Engellenirler (33)
 Erdemsizlik (=Eğitimsizlik=Yetersiz İdealar Taşıma=Tutkulara Kölelik) Tüm Çelişkinin, Nefretin, Ve Yokediciliğin Nedenidir; (34 Ve T Ve N)
 Ve Erdem Sevgi Birliğinin Biricik Olanağıdır (34)
 İnsanlar Yalnızca Ve Zorunlu Olarak Usun Kılavuzluğu Altında Anlaşabilirler (35)
 Erdemli Olanlar İçin İdeal İyi Birdir (36)
 Erdem İdeal Bilinç Düzleminde Evrensel İnsan Birliğinin Yaratıcısı Ve Güvencesidir (37)
 Salt Öznel Duygu Yoluyla Amaçlanan Birlik Bir Dayatmadır (37N1)
 İnsanın Doğa Durumu Ve Uygar Durumu (Ön 37N2)
 Doğa Durumu Eğitimsiz İnsanın Barbarlık, Çelişki Ve Yokedicilik Durumdur (37N2)
 Modern Devlet Doğal Haktan Vazgeçmeyi Gerektirir (37N2)
 Doğal Durum Duyguların Egemenliği Üzerine Dayanır (37N2)
 Ama Duygular Ancak Başka Duygular Tarafından Denetlenebilir (37N2)
 Bireyin Usunun Duyguları Denetlemedeki Başarısızlığı Tüzenin Gereğesidir (37N2)
 Öyleyse Yasalar Ancak İnsanın Erdemsizliğinin Ve Eğitimsizliğinin Kanıtıdır (37N2)
 Böylece Yasa Üzerine Kurulu Devlet (civitas) Usun Ve Usdışının, Erdemin Ve Erdemsizliğin Bireşimidir (37N2)
 Doğa Durumunda Evrensel Değerler Yoktur (37N2)
 Yurttaşın Erdemi (Değeri/meritum) Yasaya Boyunegmektir (37N2)
 Doğa Durumunda Mülkiyet, İstenc, Hak Ve Haksızlık Yoktur (37N2)
 Ama Hak, Haksızlık Vb Yalnızca Dışsal Kavramlardır Ve Anlığın Doğasını Anlatmazlar (37N2)

- ** Haz Ve Acı Duygularının Çeşitli Biçimleri ** (Ön 41-58)**
 Haz İyi, Ve Acı Kötüdür (41)
 Neşe İyi, Ve Hüzün Kötüdür (42)
 Bedensel Hoşlaşma (titillatio) Aşırıya Varabilir (43)
 Sevginin Ve İsteğin Aşırısı Olabilir (44)
 * Nefret Yokediciliktir * (45)
 Haset, Alay, Küçümseme, Öfke, Öç: Tümü De Nefret İle İlişkili Duygulardır (45S1)
 Usdışı Çilecilik Ussal İnsana Yaraşmaz (45N2)
 Ussal İnsan Başkalarının Düşmanca Duygularına Yüceğönüllülük İle Karşılık Verir (46)
 Tüm Nefret Duyguları Kötüdür (omnes odii affectus mali sunt) (46T)
 Nefret Karşı Nefret İle Artar, Sevgi İle Yokedilebilir (46T)
 Nefrete Karşı Sevgi Ussaldır (46T)
 Umut Ve Korku Kendilerinde İyi Olamazlar (47T)
 Büyümseme Ve Küçümseme Her Zaman Kötüdür (48)
 Ussal İnsan Durumunda Başkalarının Sefilliğini Ortadan Kaldırma İsteği Acıma Duygusundan Değil Ama Usun Kendisinden Kaynaklanır (50)
 Ussal İnsan Aptallıklara Gülünecek Ya Da Küçümsenecek Birşey Olarak Bakmaz (50N)
 İnsanlık Sorunlarına İlgisiz Kalan Birinin İnsan İle Hiçbir Benzerliği Yoktur (50N)
 Yasal Ceza Kökenini Ödev Duygusunda Bulur (Öç Nefretten Doğar) (51)
 Kendinden-Hoşnutluk Umud Edilebilecek En Yüksek Şeydir (52N)
 Kendini Küçük Görme Bir Erdemsizliktir (53)
 Pişmanlık Bir Erdemsizliktir (54)
 Erdemsiz Kalabalığın Aşağılık Duygusu, Pişmanlık, Umut Ve Korku İçinde Yaşamayı Olgunun Doğası Gereğidir (54N)
 En Büyük Kendini Beğenmişlik Ya Da En Büyük Kendini Aşağılama Kendinin En Büyük Bilgisizliğidir (55)
 Kendini Beğenmişlik Dalkavukların Dostluğunu Kazandırır (57)
 Hiç Kimse Kendini Aşağılayan İnsandan Daha Hasetçi Değildir (57N) —
 Ve Hasetçi/Kendini Aşağılayan İnsan Başkalarının Eylemlerini Düzeltmeye Değil Ama Yanlış Bulmaya Çalışır (57N)
 Us Yaşamı (Ön. 59-73)
 Us Duyguların Sağladığı Tüm Güdülleri Sağlayabilir (59T)
 Usa Göre Davranmak İnsan Doğasının Zorunluğundan Etkinliktir (59T)
 Acı Bu Etkinlik Gücünü Azaltır (59T)
 Haz Koşullu Olarak Etkinlik Gücünü Arttırabilir (59T)
 Ustan Doğan İsteğin Aşırısı Olamaz (61)
 Ussal Yargı Zaman Koşulu Tarafından Etkilenmez (62)
 Korkaklık (Ve Korkuya Dayalı Onay) Usdışıdır (63)
 Kötünün Bilgisi, Bilincinde Olduğumuz Sürece, Yetersiz İdealara Bağlı Bir Acıdır (64)
 Us İki İyiden Daha İyi Olanı Ve İki Kötüden Daha Az Kötü Olanı Seçer (65)
 Özgür İnsan Ölümle İlgili Hiçbirşeyden Kaygılanmaz; Onun Bilgeliği Yaşam Üzerine Bir Meditasyondur (67)
 Özgür İnsan Bilincinde Yeterli İdeal Dışında Hiçbirşey Taşımaz: İyinin Ve Kötünün Ötesindedir (68)
 Bilgisizler Arasında Özgür İnsan Ne Yapar? (70)
 Minnetarlık Duyabilmek, Dostluk Kurabilmek Özgür İnsanlara Özgüdür (71)
 Özgür İnsan Hiçbir Zaman Eğrilik Yapmaz (72)

Ussal İnsan Devlette Yalıtılmış Özgür Yaşamda Olduğundan Daha Özgürdür (73)
Özgür İnsan Nefret, Öfke, Haset, Küçümseme, Kendini Beğenmişlik Duygularından
Uzaktır (73N)

Doğru Yaşam Yolu Üzerine

- 1) İçsel Doğamızdan Doğan İstekler Ve Çabalar Ancak O Doğa Yoluyla Anlaşılabilirler
- 2) Bu İçsel İstekler Yeterli İdeaları Anlatan Eylemlerdir (Ya Da Etkin Kavramlar) — Ve Yetersiz İdealardan Oluştukları Ölçüde Dışsal Olarak Belirlenen Tutkulardır (Edilgin Tasarımlar)
- 3) Eylemler (Ussal İstekler) Her Zaman İyidir; Tutkular İyi Ya Da Kötü Olabilirler
- 4) Dolayısıyla Başlıca Sorun Usu Eksiksiz Kılmaktır: Eğitimi: Gerçeklik Bilinci Ya Da Tanrısı Eksiksiz Olarak Bilmek
- 5) Ussal Yaşam Yaşamı Gerçeklik Biçimi İçinde (Bilerek) Yaşamaktır
- 6) Kötülük Ancak Usdışı Nedenlerle İlgili Olarak Doğabilir
- 7) İnsan Özsel/Doğal Varlığından Ödün Vermeksizin Kendini Toplumsal Varoluşa Uyarlayamaz (Kötü Törelliğe Uyarlanma)
- 8) İnsanın Doğa Üzerinde Saltık Gücü Ve Hakkı Vardır; Ve Kötü Ve Usdışı Gördüğü Herşeyi Saltık Doğa Hakkı İle Uzaklaştırabilir Ve Yararlı Ve Haz Verici Gördüğü Her Şeyi Saltık Doğa Hakkı İle Yapabilir
- 9) Ussal İnsan İçin En Değerli Şey Ussal İnsandır; Tekil Şeyler Arasında Ussal İnsandan Daha Eşsiz Hiçbirşey Yoktur; Bu İnsanı Yaratmak Gerçeklik Bilincinin Üretilmesi Yoluyla, Usun Açınımı Olan Eğitim Yoluyla Olanaklıdır
- 10) Nefret İnsanı Hayvanlaştırır (Kaba Güce İndirger)
- 11) İnsan Varoluşunda Utku Sevgi Yoluyla Kazanılır (Zor Yoluyla Değil)
- 12) İnsan İçin En Yararlı Şey Gerçeklik Ve Sevgi Düzleminde Birliktir
- 13) Ezici Çoğunluk Usun Değerini Kavramayan Yarı-İnsanlardan Oluşsa Bile, Ussal İnsan Birliğini Yaratmak Saltık Olarak Zorunludur
- 14) Toplumsal Yaşam Zarardan Çok Yarar Getirir
- 15) İdeal Töre Ve Türe Ve Tüze İçin Yöntem Yine Bunların Kendileridir 200
- 16) Korku (Zor) Tarafından Yaratılan Uyum Usdışıdır
- 17) Uyumlu Toplum Yoksullar İçin Kaygı Duyar
- 19) Nedeni Anlığın Özgürlüğü Olmayan Tensel Sevgi Nefrete Geçer
- 20) Evlilik Salt Biçimsel Güzellik Değil Ama Ansal Özgürlük Zemininde De Kurulursa Ussaldır
- 26) Doğada En Değerli Ve Tek Değerli Şey İnsandır
- 28) Toplumsal İşbölümü (Ve Dolayısıyla) Tecim Zorunlu Ve Ussaldır; Ama— Her Şeyin Özeti Olan Para Değersiz/Eğitimsiz Bilincin Saltık Değeridir
İmlem: Anamalcı—Eş Deyişle, Parayı En Yüksek İlke Sayan Bilinç—En Eğitimsiz/ Erdemsiz İnsandır
İmlem: İlkesi Para Olduğu Ölçüde, Anamalcı İnsan Zorunlu Olarak Duyarsız/ Değersizdir
- 29) Anamalcı Güdünün Kendisi Bir Kusurdur
İmlem: Para Ve Erk İle İlgilenen İnsan İçin Erdem/Eğitim Herşeyden Önemli Ve Değerli Olmalıdır
- Özgür İnsan Paradan Korkmaz; Tersine, Ona Egemendir
- 31) Çilecilik Bir Boşinançtır

BÖLÜM BEŞ: ANLIĞIN DOĞASI VE KÖKENİ ÜZERİNE, YA DA İNSAN ÖZGÜRLÜĞÜ ÜZERİNE
* ÖNSÖZ *

**Anlığın (Usun) Eksiksizleştirilmesi Mantığa Düşer (Törebilimi İlgilendirmez) —
Özgürlük Usun Duygular Üzerindeki Görelî Gücüdür, Stoacıların Sandıkları Gibi
Saltık Değil —**

**Duygular Us Tarafından Görelî Olarak Sınırlanabilir Ve Denetlenebilir —
Anlık Ve Beden İlişkisi Konusunda Descartes Eleştiriliyor:**

İstenç Bedenin Devimleri Üzerinde Belirleyici Olamaz

**İstenç Ve Bedensel Devim Arasında Hiçbir İlişki Yoktur: Bedenin Gücü Anlığın
Gücü Tarafından Belirlenemez**

**Anlığın Gücü Yalnızca Anlama Gücüdür, Ve Duyular İstenç Değil Ama Ancak Bilgi
Yoluyla Denetlenebilir**

* 1-20: Ruhbilimsel Çözümleme *

**İdealarnın Ve Şeylerin Düzeni Bir Ve Aynıdır: Öyleyse Anlığın Ve Bedenin Düzeni Bir
Ve Aynıdır (1)**

Kötü Duygunun Ortadan Kaldırılması

**Bir Duygu Ancak Dışsal Nedeninin Düşüncesinden Uzaklaştırılırsa Ortadan
Kalkar (2)**

**Karışık Bir İdea Olan Tutkunun Açık Ve Seçik İdeası Tutkuyu Ortadan Kaldırır (3)
Tüm Duyguların Açık Ve Seçik Kavramlarını Oluşturabiliriz (4S)**

**Herkes (Bir Ölçüde) Kendini Ve Duyularını Açık Ve Seçik Olarak Anlama
Yeteneğini Taşır (4N)**

**İtkiler/İstekler Yetersiz İdealdan Doğdukları Sürece Tutkular, Ve Yeterli İdealdan
Doğdukları Sürece Erdemlerdir (4N)**

**Duygular İçin Tek Çare Gerçek Bilgilerini Ya Da Yeterli İdealarnın Kavramaktır (4N)
Özgür İnsana Yönelik Duygu En Büyüktür (5)**

**Anlığın Duygular Üzerinde Gücü Şeyleri Zorunlu Olarak Anladığı Ölçüde Artar (6)
Ustan Kaynaklanan Duygular İmgesel Şeylere Bağlı Duygulardan Daha Güçlüdür
(7)**

Önemli Olan Şey Doğamıza Aykırı Duyguları Durdurmayı Başarmaktır (10)

**Kötü Duygular Anlığın Anlama Ve Çıkarsama/Uslamlama Gücünü Azaltırlar (10T)
Bir Yaşam Kuralı: Nefrete Karşı Sevgi Ve Yüceğönüllülük (10N)**

Yalnızca Özgürlük Sevgisi İle Denetlenmelidir: (10N)

Görmemiz Gereken Şeyler Kusurlar Değil Ama Erdemlerdir (10N)

**Yapmamız Gereken Şey İnsanları Küçümsemek Değil Ama Onları Anlamaktır (10N)
Kendini Ve Duyularını Açık Seçik Anlamak Tanrı Sevgisine Götürür (15)**

Tanrı Tutkulardan Özgürdür Ve Haz Ya Da Acı Duymaz (17)

Tanrı Hiç Kimseyi Sevmez Ve Hiç Kimseden Nefret Etmez (17N)

**Tanrı Bir Edilginlik Olan Acının (Ve Kötülüğün) Nedeni Olamaz; Hiç Kimse Tanrıdan
Nefret Edemez (18)**

Tanrıyı Seven Karşılık Olarak Tanrının Sevgisini Bekleyemez (19)

Tanrı Sevgisi Usun Evrensel Ve En Yüksek İyisidir (20)

**İmlem: Tüm İnsanlık Ancak Gerçeklik Bilincinde Birleşir Ve Duygu Olarak Sevgi
Olan Bu Birlik Engellenemez (20T)**

Anlığın Duygular Üzerinde Gücünü Pekiştiren Etmeler (20N)

1)Duyguların Açık Ve Seçik Bilgisi

2) Böylece Duyguların Karışık Dışsal Neden İdeasından Ayrılması

3) İyi Duyguların Kötü Duyguları Yenme Zamanı

4) İyi Duyguları Besleyen Nedenler Çokluğu

5) Duyguların Düzeni (Doğru Uslamlamalar)

Anlığın Gücü/Etkinliği Yeterli İdealardan Doğar, Edilginliği Yetersiz İdealardan (20N)

Tüm Sorun Yetersiz İdeaları (Tasarımları) Yeterli İdealara (Kavramlara) Yükseltmektir (20N)

Bilgi Karakteri Belirler Ve Tersinmezdir (20N) 218

* 21 Vs: Ölümsüzlük *

Beden İle İlişki Olmaksızın Anlığın Süresi

1) Beden Sürmedikçe İmgelem Ve Bellek Sürmez (21)

2) Ama Tanrıda Tikel İnsan Bedeninin Özünü Bengilik Türü Altında Anlatan Bir İdea Vardır (22)

3) Anlık Bedenin Yokoluşuyla Bütününde Yokolmaz, Ama Bengi Olan Bir Parçası Kalır (23)

İnsan Anlığının Bedenle İlişkili Bölümü (Görgül Bilinç) Zamanda Belirlenir (23T)
Bedenin Özünü Anlatan İdea Zorunlu Olarak Bengidir (23N)

Görgül Bireysel Bilinç (Yetersiz İdealar Katışmacı, Olumsal Bilinç) Bengiliğe Yaraşmaz (23N)

Anlığın Gerçek Erdemi Şeyleri Sezgisel Olarak Kavramaktır (Üçüncü Tür Bilgi Yoluyla) (25)

Usun Doğal Eğilimi Şeyleri Gerçeklikleri İçinde Anlamaktır (26)

Anlığın En Büyük Hoşnutluğu Üçüncü Tür Bilgiden (Gerçeklikten) Doğar (27)
Tanrıyı Bilmek En Yüksek İnsan Eksiksizliğine Ulaşmaktır (27N)

Erdem Bilgidir (27N)

Şeyleri Bengilik Türü Altında Bilmek

Usun Doğası Şeyleri Bengilik Türü Altında Kavramaktır (29T)

Bengilik Tanrının Kendisinin Özüdür (30T)

Bengi Anlık Şeyleri Bengilik Türü Altına Bilmeye Yatkındır (31)

Gerçekliğin Bilgisi Duygu Olarak Sevinç Ve Hazdır (32)

Üçüncü Bilgi Türünden Anlıksal Tanrı Sevgisi Zorunlu Olarak Doğar (32S)

Anlık Tutkularla İlgili Duygulara Ancak Beden Sürdüğün Açığıdır (34)

İmge Anlığa Şeyi Bulunuyor Olarak Gösteren İdeadır (34T)

[Descartes İçin Dışsal Şeylerin Varoluşu En Çoğundan Anlığın Kendisinin Tanıtıdır]

Doğal Bilinç Bellek Ve İmgelemin [Sonlu Kişilik Biçiminin] Ölümünden Sonra Sürdüğüne İnanır

Tanrı Kendini Sonsuz Anlıksal Sevgi İle Sever

Bilinç Ne Denli Gerçek İse Kötü Duygulardan O Denli Az Etkilenir (38)

Kutluluk Erdemin Ödülü Değil Ama Kendisidir (42)